

Шифр «Біловодськ-2021»

ТУРИСТИЧНИМИ СТЕЖИНАМИ БІЛОВОДСЬКА

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ІСТОРИЧНА РОЗВІДКА БІЛОВОДСЬКОГО КРАЮ.....	5
1.1. Походження назви.....	7
1.2. Конярство як чинник заснування Біловодська.....	8
1.2.1. Створення Деркульського кінного заводу	8
1.2.2. Військово-кінний округ.....	11
РОЗДІЛ 2. МОЖЛИВОСТІ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ АЛЬТЕРНАТИВНОГО ТУРИЗМУ В БІЛОВОДСЬКІЙ СЕЛИЩНІЙ ТЕРИТОРІАЛЬНІЙ ГРОМАДІ.....	19
2.1. Дозвіллевий туризм.....	19
2.2. Екологічний туризм.....	22
2.3. Перспективи працевлаштування.....	25
ВИСНОВКИ.....	27
ВИКОРИСТАНІ ДЖЕРЕЛА.....	29
ДОДАТКИ.....	31

ВСТУП

На сьогодні помітне зростання інтересу до туризму, адже туристична галузь стає важливим соціальним і політичним явищем. Різноманітним туристичних послуг можуть похвалитися переважно великі міста, міста загальноновизнаних зон рекреації та туризму, деякі історичні та культурні центри. В той же час сьогодення сприяє тому, що в більшості містечок та селищ України можна розвивати промисловий, оздоровчий, екологічний, навіть екстремальний та інші види туризму [4]. Зелений туризм є одним із засобів вирішення багатьох сільських проблем.

За даними Всесвітньої туристичної організації ООН міжнародний туризм у 2020 році впав до рівня 1990 року, скоротився на 72%, зокрема, через обмежувальні заходи, які запроваджують держави [16]. Побоювання громадян і посилена боротьба з пандемією призвели до зростання попиту на внутрішній туризм. Більшого значення набуває зелений туризм.

Зелений туризм вважають перспективним напрямком туристичної індустрії, що дозволяє мешканцям міста долучитися до традиційного устрою життя сільського населення. Привабливість цього виду туризму полягає в проведенні дозвілля на території з екологічно чистим повітрям, занурення в домашню атмосферу та

можливістю відволіктися від міського, перевантаженого різними стресовими ситуаціями життя. Важливим аспектом, на нашу думку, є її економічна складова, тобто відпочити можна за доступною ціною.

Я обрала саме цю тему задля її популяризації та подальшого розвитку. Чому саме Біловодський край? Найперше – це моя мала Батьківщина. Я тут народилася, виросла і хочу після закінчення навчання у Харківському національному технічному університеті сільського господарства імені Петра Василенка працювати на благо своїх земляків за обраною професією – фахівця в галузі туризму.

Зважаючи на те, що в умовах загострення економічної, соціальної кризи на фоні пандемії міжнародний туризм зазнає збитків. Відтак набуватиме більшої ваги та популярності внутрішній туризм. У зв'язку з цим постає необхідність ширшої популяризації та впровадження зеленого туризму в Біловодщині. Інтернет дозволяє долучитись до сучасних інформаційних технологій, відкриваючи нові можливості та форми роботи з туристами.

У цьому полягає **актуальність** нашої роботи.

Об'єкт дослідження – туризм Біловодщини.

Предмет дослідження – туристичні маршрути в Біловодщині.

Гіпотеза дослідження полягає в наступному: розробка нових форм туристичної діяльності в Біловодщині, що є доцільним у зв'язку з поширенням попиту на внутрішній туризм та популяризація його через мережу інтернет.

Мета роботи полягає в популяризації туристичних ресурсів на території Біловодської селищної територіальної громади, створенні нових туристичних продуктів: квесту «Історико-культурні пам'ятки Біловодщини», рекламної інфографіки, віртуального інтерактивного плакату «Туристичними стежками Біловодщини».

Завдання роботи:

1. Дослідити історичні факти про заснування Біловодська.
2. Проаналізувати пам'ятки ХХ ст. для розробки квесту «Історико-культурні пам'ятки Біловодщини».

3. З'ясувати можливості розвитку зеленого туризму.
4. Проаналізувати сучасний стан туристичних ресурсів Біловодщини.
5. Розробити інтерактивний плакат «Туристичними стежками Біловодщини».
6. Сформулювати загальні висновки проведеного дослідження, тобто підтвердити означену гіпотезу.

Методи дослідження: історичний аналіз, синтез, спостереження, творча робота.

Робота **складається** зі вступу, 2 розділів: теоретичного і практичного, а також висновків, списку використаних джерел та додатків.

РОЗДІЛ 1. ІСТОРІЯ БІЛОВОДСЬКОГО КРАЮ

Біловодськ – оселя рідна!
Звита кошиками трав різноманітних...
Тут птахи співають дзвінко,
Тут дорослі кричать «гірко»...
Батьківщина моя люба,
В серці мила, дорога!
Я бажаю, як у пісні!
Йти дорогою добра.
Н. Білогуб [3].

Історія Біловодського краю досить цікава та потребує детальнішого розгляду.

За історичними довідками, Біловодськ – селище міського типу, районний центр, було засновано у 1686 році і належав до поселень Острогозького полку. Перші жителі – селяни та козаки, що втікали від поневолення.

«На околиці селища виявлено залишки поселення епохи неоліту (V-IV тисячоліття до н. е.), а поблизу села Плугатар – поселення епохи бронзи (II тисячоліття до н. е.) і салтівської культури (VIII-X ст.), що свідчить про перші сліди перебування людини в цій місцевості» [8].

1.1. Походження назви

Селище міського типу Біловодськ розташоване в долині річки Деркул, лівої притоки Сіверського Дінця. Річка має круті схили, тому й назву отримала – «річка, що протікає в крутих берегах» [9]. До правого берега річки Деркул підходять відроги Середньоросійської височини. Їх схили порізані ярами, поглиблюються в крейдяні відкладення. Грунтові джерела, що стікають тут в Деркул, фарбують воду в білий колір, звідки і походить назва населеного пункту. Козаки Острогозького полку Слобідської України, які переселилися сюди на вільні землі, а також селяни, які втекли від кріпосної неволі неодноразово влаштовували бунти. Найвідомішим є Булавінське повстання. У 1708 році за царським наказом загін князя В. Долгорукова виконав каральну операцію над повстанцями. Біловодськ був спалений. Лише в 1717 році Петро I наказав острогозькому полковнику Тевяшову поселити на Дер-кулі людей свого полку. Засновуючи нові населені пункти, переселенці відродили і Біловодськ. У 1765 році Біловодську надали право повітового міста і приписали до Палацової стайневої канцелярії. У 1796 році Біловодський повіт був скасований, а Біловодськ був залишений заштатним містом кіннозаводського відомства [рада]. Біловодщина переживала всі етапи творення української історії, зокрема селянські повстання (найвідоміше 1918) революція, Друга світова війна, голодомор, відбудова за радянських часів. На території Біловодська споруджено 11 пам'ятників та пам'ятних знаків історії, культури та архітектури. Біловодщина славна людьми та втіленням їх здобутків (про це презентація «Біловодщина як об'єкт туризму» та квест «Історико-культурні пам'ятки Біловодщини»). На нашу думку, заснування кінних заводів дало поштовх для розвитку економіки краю, а нині сприяє туризму. Отже, звертаємося до історії виникнення та сьогодення кінних заводів Біловодщини.

1.2. Конярство як чинник заснування Біловодська

1.2.1. Створення Деркульського кінного заводу

Як свідчать історичні факти, у 1765 році за наказом Катерини II поблизу хутора Данилів започатковано будівництво кінного заводу. У 1767 році Деркульський завод офіційно запрацював. Це один із найстаріших конезаводів в Україні. Спочатку завезли коней різних порід (всього 73 голів). Мешканцям було наказано заготовляти сіно, солому, поставляти овес для потреб заводу, платити грошовий податок за користування землею. Селян це не влаштовувало і вони підпалили будівлі. Після відбудови та реставрації заводу, поголів'я значно зросло, зокрема в 1787 році налічувалося – 881. Коней в основному вирощували задля забезпечення молодняком військової кавалерії, а найкращі були призначені для придворної стайні. В кінці XIX ст. кінний завод перейшов на вирощування і виведення чистокровних порід коней.

Попри всі лихоліття, Деркульський завод вистояв і продовжує працювати. Крім англійської, арабської ахалтекінської, голштинської порід, з 1991 року офіційно зареєструвано українську верхову.

При заводі існує музей (директор Олександр Федоров).

У 2019 році на базі Деркульського кінного заводу проводився фольклорно-етнографічний фестиваль «Золота підкова».

На території Деркульського кінного заводу знаходиться комплекс пам'яток архітектури та містобудування XVIII–XIX століть, що мають національне значення. Серед них – унікальні, які не мають аналогів у світі («Японський манеж»), тренерські стайні у формі «Е II», адміністративна будівля та інші).

Пам'ятником архітектури є село Новоолександрівка, в якому розташований Новоолександрівський кінний завод, заснований у 1825 році. За його існування тут займалися розведенням коней для потреб армії. Після революції 1917 року стали спеціалізуватися на російській Арденській породі. Згодом, місцеві фахівці вивели новий тип ваговоза – Новоолександрівський, що відрізняється значними

робочими якостями і користується великим попитом у фахівців аграріїв. У 28-х Всесоюзних змаганнях брали участь жеребці-новоолександрівці і 26 разів завойовували перше місце.

Центральна тренерська стайня кінець XVIII-XIX ст.,

Тренувальний (Японський манеж – 1897 роки,

адміністративна будівля (контора) – 1828 роки, паркова зона зі ставком – XIX ст. [2, 5].

З метою посилення інвестиційної та туристичної привабливості, популяризації історичного надбання Біловодщини, привернення уваги

громадськості до розвитку галузі конярства було розроблено проєкт «Біловодськ – столиця кінних заводів України». Він став переможцем конкурсу культурно-мистецьких проєктів «Малі міста – великі враження», організованого Міністерством культури України. В рамках проєкту 5 жовтня 2019 року на території іподрому Деркульського кінного заводу №63 (с. Новодеркул Біловодської громади) було організовано кінно-спортивний фольклорно-етнографічний фестиваль «Золота підкова» [8].

1.2.2. Військово-кінний округ

На початку XIX ст. поблизу Біловодська виникали нові кінні заводи: в 1803 році – Стрілецький, в 1818 році – Лимарівський, в 1823 році – Новолимарівський. Разом з приписаними до них селянами заводи були об'єднані в окремий військово-кіннозаводський округ, управління яким знаходилося в Біловодську. Тому майже все населення Біловодська складалося з кіннозаводських селян. У 1838 році їх налічувалось 5542 чоловіки, міщан було 276 чоловік, купців – 38. Решту жителів становило духівництво (99 чоловік), чиновники (16 чоловік), відставні солдати, а також ті, хто вийшов у безстрокову відпустку (54 чоловіки), та ін. Всього в місті проживало 6029 чоловік. Управління військово-кіннозаводського округу фактично було повновладним правителем міста. В його руках зосереджувалась вся влада над селянами. Тривалий час Біловодськ так і називався «заштатне місто кіннозаводського відомства» [2].

Приписані до кінних заводів селяни мали в середньому по 9, 3 десятини на рев'язьку душу. Хоча наділи кіннозаводських селян були в середньому більшими, ніж селянські наділи в інших районах країни, їх господарство велося екстенсивним методом, земля оброблялася примітивними знаряддями. Урожай основної зернової культури – ярої пшениці в кращі роки становив 30-35 пудів з десятини, а в неврожайні – 6-12 пудів. У 1833 році, під час неврожаю, збіднілим селянам приходилося харчувалися чим прийдеться, зокрема корінням,

рослинами, листям дерев. Інколи, щоб зберегти життям своїм дітям, віддавали їх у найми до багатіїв.

У 40-х роках ХХ ст. військово-кінні заводи були перетворені на державні й віднесені до міністерства державного майна. З того часу кіннозаводські селяни стали називатися державними. Після століпінської реформи Біловодськ стає великою торговельною слободою, центром збуту зерна і худоби. Розвиткові торгівлі сприяв і чумацький шлях, що пролягав через Біловодськ, з півночі на південь країни. Тому особливістю цього краю стало чумакування. Через скрутне становище деякі селяни змушені були йти на заробітки в інші краї.

У Біловодську часто спалахували епідемії, а також хвороби, пов'язані із захворюванням очей. Передова інтелігенція намагалася якось полегшити страждання людей, але відсутність матеріальної допомоги від держави зводила ці зусилля нанівець. Заслуговує на увагу діяльність земського лікаря В. А. Шафрановського, який зробив багато для вдосконалення лікування громадян [Додаток 6, презентація «Біловодщина як об'єкт туризму»].

А) Лимарівський

Лимарівський кінний завод № 61 один із перших державних кінних заводів. Почали будівництво у квітні 1818 року.

Основну масу поголів'я завод отримав у 1822 році «...из Деркульского и Стрелецкого военных конных заводов, согласно выбору директора заводов Кологривова» [7, с. 78]. До 1870 року Лимарівський завод досяг певних успіхів, позитивно відзначених у циркулярі Головного управління державного конезаводства. До цього часу поголів'я коней було представлено «чистокровными арабскими, англо-арабскими, арабо-рысистыми производителями, которые являлись источником улучшения лошадей всех сортов» [10, с. 7].

З моменту створення заводу основним його завданням було розведення верхових коней. З 1883 року завод став спеціалізуватися на розведенні орлово-ростопчинських верхових коней.

На Всесвітній виставці 1900 року в Парижі коні орлово-ростопчинської породи привернули до себе увагу зарубіжних конезаводчиків. Орлово-ростопчинські коні, народжені в Лимарівському заводі, довели свою високу, повноцінну працездатність. В результаті поглибленої селекційної роботи вдалося створити своєрідний тип великого, екстер'єрно-правильного, верхового коня, що отримав найменування «Лимарівська висококровна». Ці коні успішно виступали на іподромах країни, однак під час Другої світової війни це цінне поголів'я було повністю втрачено. Значний внесок вніс у відновлення заводу після війни та брав участь у виведенні російської рисистої породи Д. Гаркавець (1946–69 рр. – директор). За часів незалежності Лимарівський завод став філією державного підприємства «Конярство України». Нині основні породи – рисиста, орловська [10].

До сих пір збереглася архітектурна пам'ятника XIX ст. – стайня жеребців-виробників.

Б) Новолимарівський кінний завод

Новолимарівку теж можна вважати привабливою для туристів. Тут багата та різноманітна флора та фауна, пам'ятки культурної спадщини, зокрема кінний завод. Кінний завод заснований на початку ХІХ ст. (1819-1822 рр.). Будівлі комплексу розташовані по периметру великого прямокутника. Головним є будівля центральної стайні – цегляна, обштукатурена, Ш-образна в плані. Навпроти центральної стайні розташована будівля лазарету, побудована в середині ХІХ ст.

У північно-східній частині двору розташовано кілька цегляних корпусів варкових стаєнь, в яких міститься молодняк. Ця споруда теж відноситься до середини ХІХ ст. Вузькі витягнуті корпуси складають в плані букву П. Трохи осторонь, в південно-східній частині комплексу, розташована будівля дирекції, теж відноситься до ХІХ ст. На площі перед входом встановлено пам'ятник Червоним кіннотникам [13].

Починаючи з 40-х років минулого сторіччя і до сьогодні вирощують коней рисистих порід. Історія заводу відображена в експозиції Новолимарівського музею кінного заводу.

На жаль, в наш час цей завод люди називають Новолимарівська «печаль». На сьогоднішній день від старовинних споруд майже нічого не залишилося, але слава про цей кінний завод не зникла у пам'яті людей. Тому жителями Новолимарівської громади розроблена Стратегія сталого розвитку, в якій зазначено на важливості об'єктів, що приваблюватимуть туристів, а саме й кінного заводу з його цікавими будівлями, де поки що вирощують до 70 породистих коней.

В) Стрілецький

Стрілецький кінний завод вписав славні сторінки в історію вітчизняного коннозаводства, заснований в 1798 році. На той час, для сільського господарства потрібні були витривалі ваговози, для армії – верхові коні, для престижу і розваги – рисаки.

Перші коні сюди були переведені з найстарішого в Біловодській групі заводів – Деркульського кінного заводу.

Назва кінного заводу дала слобода Стрельцова. Вона виросла на місці хутора Чечень і спочатку називалася Чечевкою. За переказами, тут колись жили вислані Петром I стрільці, так що коли жителі слободи подали «на найвище ім'я» прохання про перейменування слободи, Катерина II задовольнила їхнє прохання. Стрільці були хорошими вершниками, і, можливо, це було не останнім аргументом на користь заснування заводу [15].

Вибране місце якнайкраще підходило для розведення коней: сухий континентальний клімат, багаті мінералами чорноземи на крейдяних породах,

цілині степові пасовища дозволяли виростити їх міцними та здоровими. До 1888 року в Новострільцівці були побудовані 30 будівель різного призначення. Ці будівлі виготовлялися з цегли різних кольорів. Як розповідали старожили, камінь, з якого складені стіни стаєнь, везли з кар'єру, розташованого в 70 км від Стрільцівки, біля станції Міллерово на селянських возах. Під час супроводу візник повинен був вручну обтесати його до певних розмірів, по приїзді залишалося тільки дошліфувати камені і підігнати один до іншого [<http://ua.trip-impressions.com/2019/01;14>].

До кінця XIX ст. на конезаводі було побудовано дев'ять стаєнь, манеж (1815 р.), ветеринарний лазарет, склади для амуніції та фуражу, контора, готель, житлові будинки, церква, лікарня та школа. Більшість споруд збереглося до нашого часу. Кожна будівля – це справжній витвір зодчества.

На заводі знаходилося 1608 коней арабської, перської, данської, трухмянської та англійської порід. У першій половині XIX ст. на заводі розпочалася робота з виведення стрілецької породи, формування якої завершилося в другій половині XIX ст. Значну увагу приділяли підготовці персоналу для обслуговування конезаводу. У 1843-1846 рр. було відкрито заводське училище, в якому навчалися селянські діти та діти працівників заводу [14, с. 91].

З початком XX ст. завод пережив багато сумних подій: Перша світова війна, революція, громадянська війна, коли все було спустошено, зруйновано, і племінним заводчикам прийшлося починати все спочатку, тому що під час війни всіх коней довелося віддавати фронту. Тільки після закінчення повоєнного періоду стала відновлюватися племінна робота, що дало змогу відродити славу української породи скакунів. Підтвердження цьому перемога на різних міжнародних змаганнях і виставках.

РОЗДІЛ 2. МОЖЛИВОСТІ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ АЛЬТЕРНАТИВНОГО ТУРИЗМУ В БІЛОВОДСЬКУ

2.1. Дозвіллевий туризм

У цьому розділі розглянемо перспективні можливості для розвитку туризму на території Біловодської селищної територіальної громади. Ця частина Слобідської України має мальовничу природу, історичну бувальщину та безліч цікавих об'єктів для туристів. У Програмі соціально-економічного розвитку Біловодської селищної територіальної громади на 2021 рік зазначено, що до 2014 року «Біловодщина входила в туристичне кільце Луганщини. Її туристичними маршрутами щорічно проходили туристи з різних куточків нашої області, приймалися іноземні делегації з Голландії, Франції, Канади, Польщі. Візитною картою краю є Свято-Троїцький храм, споруджений в першій половині 19 ст., а також архітектурні ансамблі 3-х кінних заводів, пам'яток архітектури 18–19 ст., – Деркульського, Новоолександрівського, Лимарівського [8].

Біловодська ОТГ має найбільшу в області площу природно-заповідного фонду – 22,3 тис. га (14% території громади): три об'єкти загальнодержавного значення; 10 об'єктів місцевого значення. У вересні 2019 року, за підтримки Програми ООН, Біловодська ОТГ взяла участь у навчально-ознайомчій програмі в рамках проєкту «Згуртування навколо спадщини як ресурсу для розвитку громади», ініціатором якого виступила громадська організація «Крила» (Донецької області) [12].

Біловодською громадою розроблені три туристичні маршрути:

1. Біловодщина – край степових ковилів та воронцових просторів;
2. Біловодськ туристичний;
3. Біловодськ – центр кіннозаводського округу.

Все це означає, що в Біловодщині є середовище для втілення в туристичні маршрути дозвіллевих програм та заходів. З точки зору психології дозвілля розглядається крізь емоційне сприйняття людиною дозвіллевих занять. Отже,

необхідно створювати цікаві, позитивні, різнопланові види діяльності. Вважаємо за доцільність пов'язати їх із сільським туризмом, а саме із організацією дозвілля в агросадибах.

Нині розвитком сільського туризму займається «Спілка сприяння розвитку сільського зеленого туризму в Україні». Ця організація концентрує дані з різних регіонів країни, займається його рекламою і популяризацією, проведенням конференцій і тематичних виставок. Одна із важливих функцій Спілки – тренінги та семінари для господарів садиб, від яких залежить якість прийому гостей-туристів [1, с. 48]. Відпочинок у сільській місцевості має свої особливості, пов'язані із кліматичними, територіальними, господарськими та іншими умовами.

Більшість туристів із задоволенням зустрічають на селі різдвяні свята, а літній відпочинок пов'язують із святом Івана Купала, відвідують ярмарки, День села тощо. Як правило, на ці заходи запрошуються творчі колективи, народні майстри, художники та ін. Такі заходи можна вважати сільським зеленим туризмом, оскільки всі вони проводяться за межами міста, де туристи ознайомлюються з українською культурою і звичаями та залишаться наодинці з природою. Зокрема, на базі Біловодської селищної громади планується проведення культурно-мистецького свята «Чумацький шлях: на Схід». Популярністю користуються дозвіллі заходи організовані обласним козачим кінним театром. Планується започаткування сімейного екофестивалю «Барвисток» [2, 12].

Туристам буде цікавим відвідування виставок народних майстрів з майстер класами. Планується відродити такий вид ремесла як гончарство, яке було популярним в селі Євсуг Біловодського району. Тому перспективним вбачається відкриття на базі центру культурної спадщини студії з гончарного мистецтва, де буде працювати майстер-клас з виготовлення виробів з глини.

В карантинних умовах, на нашу думку доцільно розробляти нові туристичні інформаційні продукти: зокрема, наразі розроблений інтерактивний

плакат «Туристичними стежками Біловодщини» (<https://cutt.ly/lkTFkbG> ,с.1; додаток 3),, рекламна інфографіка (додаток 5).

В перспективі: після виходу з карантинних обмежень слід розширити дозвіллеві заходи, зокрема туристичні квести. Наразі розроблений і апробований у Біловодському ліцеї №1 квест «Історично-культурні пам'ятки Біловодщини» (додаток 4; <https://cutt.ly/lkTFkbG> , с.2; довідка про проведення квесту, додаток 7).

Біловодська селищна територіальна громада має всі можливості для прийому туристів в агросадибах. Надзвичайно важливим і необхідним є заохочення індивідуального підходу господарів до кожного туриста. Відомо, що у кожного господаря є свої секрети гостьового прийому. Перебуванню на території садиби особливо радітиме малеча, адже можна побігати босоніж, з'їсти яблуко з дерева, попити парного молока, їздити сільськими дорогами на велосипеді тощо.

Відомими методами прийому гостей вважаються майстер класи: випікання домашнього хліба та птахів щастя, приготування інших старовинних страв у печі; виготовлення ляльок з ниток; витинанки; флористика; виготовлення декоративних гобеленів; оздоблення скляної посуду; вишивка сувенірів; приготування вареників та інші [11].

У Біловодській ТГ вже заявили про себе: ковальська садиба в с. Новоолександрівці, старовинний обряд випікання хлібу в печі родини Літвіщенко з села Городище, автентичний український будинок зі стаціонарними пічками та оригінальними розписами, яку створила ще в 2006 році родина Анусових (Біловодськ). Сім'я здобула грант від Програми розвитку ООН, завдяки цьому була добудована альтанка та дитячий майданчик, музейні кімнати: «Бабусина хатина» та «Будиночок пасічника». Відвідувачі із задоволенням згадують прекрасні моменти перебування в садибі та мають надію знову приїхати.

2.2. Екологічний туризм

Екологічний туризм нині стає все популярнішим, тому що він багатофункціональний, має на меті оздоровчу, пізнавальну та інші функції. Все більше туристів віддають переваги пішохідним маршрутам. У Біловодщині надзвичайно різноманітна та різновидна флора. На території громади знаходяться заповідні об'єкти: регіональний ландшафтний парк «Біловодський», природний заказник національного значення «Юницький», де поряд з орними землями розкинулися незаймані людиною дикі степи. Також відомими є заказники «Балка ковилева» та «Крейдяна балка», ботанічний заказник «Стінки ліскові», ботанічна пам'ятка природи «Воронець», пам'ятки природи «Двохсотлітні дуби» та інші. Це місця поширення рідкісних видів рослин та тварин, які занесені до Червоної Книги України. Загальна площа природно-заповідного фонду Біловодського району є найбільшою в Луганській області та становить 22,343 тис. га (14 % всієї площі громади) [8].

У 2019 році в Біловодській громаді відбувся практикум на тему: «Зелений туризм як чинник місцевого економічного розвитку», на якому зазначалося, що

«формування індустрії «зеленого» відпочинку в регіоні має стати найближчою перспективою». Також наголошувалося на впровадженні зеленого маршруту «Greenways» як активного туристично-рекреаційного та екологічного туризму. Зелені маршрути є основою для реалізації місцевих ініціатив соціального характеру і проєктів, пов'язаних з охороною природи, збереженням культурної спадщини, екологічним туризмом і транспортом, що не забруднює навколишнє середовище. Зелені шляхи відповідають потребам місцевого населення і подорожуючих, вносячи свій вклад в пожвавлення місцевої економіки [6].

Біловодщина настільки наділена природними багатствами, що наявність більшості з них може стати основою для розробки туристичних екскурсійних подорожей, пішохідних маршрутів, туристичних квестів, виїзних зустрічей тощо.

Вважаємо, що перспективними для екотуризму із використанням зазначених форм слід взяти наступні природні об'єкти:

Багаторічні дуби (16 дерев): використати легенди старожилів; заслухати розповіді про історію українських дубів, екологічне значення дібров, створити цікаву фотозону.

У заказнику «Балка ковилева» знаходяться рідкісні рослини та тварини.

Зокрема, байбак, занесений в Червону книгу України, також, це – символ герба Біловодського району.

Пішохідні маршрути приємно вразять туристів своїми особливостями: можна помилуватися степовою рослинністю (декілька видів ковили), тваринами, комахами та просто отримати свіжі враження від екологічно чистого повітря.

Вражає красою поле воронців (дика степова півонія), які стали туристичним брендом Біловодщини. Ця чудова квітка квітує в травні в степу і заворожує своїми пахощами та барвами. Звичайно, що в цю пору туристи

будуть найактивніше користуватися цим маршрутом.

Крейдяні гори відносяться до заказника «Крейдові відслонення». У цьому заказнику знаходяться ендемічні крейдові рослини та їх угруповання, близько 20 видів рослин – це крейдяні ендеміки, що складають половину ендемічного ядра крейдяної флори південного сходу України (громовик донський, левкой крейдовий, різноманіття полину, льон український та інші). Більшість рослин занесена до Червоної книги України. В перспективі на базі заповідника можна розробити і запровадити туристичний пізнавальний квест)

А ще тут є природні джерела з лікувальною водою. Вважаємо, що запропонований туристичний екскурсійний маршрут буде користуватися надзвичайним попитом.

2.3. Перспективи працевлаштування

Нині розробляються різні програми щодо розвитку зеленого туризму. Біловодська ТГ розробила Стратегію розвитку Біловодської селищної територіальної громади Луганської області на 2021–2027 роки, в якій, зокрема, розглядаються перспективи туристичного потенціалу Біловодщини.

У Біловодську було започатковано проведення практикуму «Зелений туризм як чинник місцевого економічного розвитку», на якому розглядалися перспективи розвитку зеленого туризму в громаді. Зокрема заявлено, що «популяризація сільського зеленого туризму має ряд переваг для об'єднаних територіальних громад шляхом збільшення зайнятості, покращення рівня життя місцевого населення, зменшення його відтоку, зростання надходжень до бюджету. Учасники Практикуму одностайні в тому, що туристична галузь є важливою для економіки, адже надає можливості населенню знайти робочі місця, організувати свій бізнес [6].

Хотілось би поділитися думками, яким чином можна розширити поле зайнятості населення Біловодщини:

По-перше, виробництво сувенірної продукції. Її реалізацію можна налагодити при проведенні організації сезонних ярмарків, під час екскурсій, на ринках міста, домовляючись з місцевими підприємцями.

По-друге, виробництво екопродукції: сир, мед, лікувальні чаї (спираючись на досвід Карпатського регіону, використовувати багатюще різноманіття місцевого рослинного світу) тощо.

По-третє, конярство, яке може стати поштовхом до залучення туристів, спочатку, можливо, волонтерами (прибирання в стайнях, догляд за тваринами

під час літніх канікул). Можна організувати міні-зоопарк (для дітей катання на поні, фотосесії)

По-четверте, розробка туристичних маршрутів в напрямку релігійного туризму. На території Біловодщини знаходиться шість церковних споруд, які є історико-культурними пам'ятками України культового призначення. Пам'ятник архітектури XIX ст.. Свято-Троїцький храм вважається одним із найкрасивіших. Також цікавим об'єктом є Покровська церква в селі Городище, дерев'яна церква в селі Бараниківка, одна з архітектурних пам'яток національного значення.

ВИСНОВКИ

Біловодська селищна територіальна громада має багату та цікаву історію. Це підтверджують літературні джерела від давніх легенд, переказів до творів сучасних дослідників. Виконане дослідження відкриває комплекс дослідницьких аспектів у контексті вивчення туристичних маршрутів рідного краю, зокрема аналізу, синтезу, творчої дослідницької роботи.

Біловодськ – одне з давніх населених пунктів Слобідської України (1686 р.), який майже століття був центром кінно-заводського округу, його визнано історичною пам'яткою архітектури та містобудування та включено в список історичних місць України (постанова КМУ № 878 від 26.07.2001 р.)

Аналіз пам'яток ХХ ст. дав змогу розробити квест «Історично-культурні пам'ятки Біловодщини», що можна використовувати у роботі з дітьми та школярами для популяризації рідного краю, його героїчного минулого, виховувати почуття патріотизму, любові до своєї Батьківщини.

Дослідження показало, що Біловодщина – перспективний об'єкт для розвитку туристичної галузі. На її території розміщені три конезаводи, архітектурні пам'ятки храмової архітектури та інші споруди, є прекрасні місця для сімейного відпочинку, молодіжного, а наявність водоймища може зацікавити завзятих рибалок.

Зазначено, що особливості зеленого туризму в Біловодщині зумовлені природними ресурсами, багато з яких занесені до Червоної книги України та міжнародної. Наявність пам'яток архітектури, серед яких три кінних заводи, шість храмів можуть сприяти розвитку туризму. Однак, можливості, наявні на Біловодщині для розвитку сільського туризму, поки ще повністю не реалізовано.

Організації туристичного бізнесу сприяють постанови, програми, культурні заходи Біловодської територіальної громади. Зокрема втілювалася «Програма розвитку туризму в Біловодському районі на 2017-2020 роки».

Проаналізовано наявність туристичних ресурсів Біловодщини: заповідники, водоймища, крейдяні гори, які мають значення для розвитку туризму.

Особливо звертаємо увагу на розташування в Біловодську кінних заводів. Використовуючи їх ресурси, можна урізноманітнити альтернативний туризм.

Сприятимуть працевлаштуванню жителів виготовлення туристичних сувенірів, екопродукції, участь у проведенні екскурсій, розробці нових маршрутів, відкриття агросадиб.

В умовах актуалізації мережевого простору розробка інтерактивного плакату «Туристичними стежками Біловодщини» сприятиме популяризації і впізнаваності Біловодщини на туристичній мапі України.

ВИКОРИСТАНІ ДЖЕРЕЛА

1. Бейдик О. О. Словник-довідник з географії туризму, рекреалогії та рекреаційної географії./О.О.Бейдик. – К.: Палітра, 1997. – 130.
2. Біловодськ. Біловодський район. – Режим доступу: <http://ukrskr.com.ua/lugan/bilovodskiy/bilovodsk-bilovodskiy-rayon-luganska-oblast> (дата звернення: 21.01.2021).
3. Білогуб Н. Громада моєї мрії / Н. Білогуб // Вісті Біловодщини. – 2020. – Режим доступу: <https://goo.su/3w8Z> (дата звернення: 21.01.2021).
4. Дейнеко Е.В. Перспективи розвитку туристичної галузі в Біловодську // Вісник СНТ: зб. наук. пр. – Харків: ХНТУСГ. – 2020. – Вип. 2. – С. 122–123.
5. Деркул: у витоків конярства Луганщини. – Режим доступу: <http://loga.gov.ua> (дата звернення: 21.01.2021).
6. Зелений туризм як чинник місцевого економічного розвитку. – Режим доступу: http://loga.gov.ua/oda/press/news/u_bilovodskiy_gromadi_vidbuvsya_praktikum_na_temu_zeleniy_turizm_yak_chinnik (дата звернення: 21.01.2021).
7. Историческое исследование о коннозаводском деле в России. – Изд-е 3-е. – Санкт-Петербург, 1893.
8. Исторична довідка. Біловодська селищна об'єднана територіальна громада. – Режим доступу: <http://belovodsk-rada.gov.ua> (дата звернення: 21.01.2021).
9. Каленюк С. Топоніми Придінцевого Порубіжжя. – Режим доступу: <https://shusek.livejournal.com/29422.html> (дата звернення: 21.01.2021).
10. Кожевников Е. В. Лимаревский конный завод / Е. В. Кожевников, Ф. Е. Ємельянов, А. А. Ласкова. – Донецк : Донбасс, 1972. –75 с.
11. Лібанова Е.М. Людський розвиток регіонів України. – К.: СПД Савчина, 2002. – 123 с.
12. Моделі місцевого економічного розвитку: модельні практики. – Режим доступу: <http://auc.org.ua/> (дата звернення: 21.01.2021).
13. Новолимарівський кінський завод. – Режим доступу: <https://www.pslava.info> (дата звернення: 21.01.2021)

14. Озерной И. Сказание о стрелецкой породе лошадей / И. Озерной. – Луганск, 2007.
15. Стрелецкий конный завод. – Режим доступа: <https://horseworld.ru> (дата звернения: 21.01.2021)
16. https://myc.news/ua/biznes/mezhdunarodnyj_turizm_sokratilsya_na_72

ДОДАТКИ

Додаток 2

АНОТАЦІЯ

Актуальність теми визначається сучасною ситуацією в туристичній галузі на фоні коронавірусної пандемії, коли більшого значення набуває зелений туризм. Завдяки зеленому туризму відроджуються, а відтак зберігаються та розвиваються місцеві народні звичаї, обряди, ремесла. Все це сприяє розкриттю цінностей культурних пам'яток, особливостей національного побуту, господарювання. Здавна українці прославилися своєю гостинністю, смачними стравами (кухнею), народними ремеслами, і це може стати тими перевагами, на що орієнтуватиметься туризм в сільській місцевості.

Мета роботи полягає в популяризації туристичних ресурсів на території Біловодської селищної територіальної громади, створенні нових туристичних продуктів: квесту «Історико-культурні пам'ятки Біловодщини», рекламної інфографіки, віртуального інтерактивного плакату «Туристичними стежками Біловодщини».

Завдання роботи підпорядковані меті дослідження:

4. Дослідити історичні факти про заснування Біловодська.
5. Проаналізувати пам'ятки ХХ ст. для розробки квесту «Історико-культурні пам'ятки Біловодщини».
6. З'ясувати можливості розвитку зеленого туризму.
4. Проаналізувати сучасний стан туристичних ресурсів Біловодщини.
5. Розробити інтерактивний плакат «Туристичними стежками Біловодщини».
7. Сформулювати загальні висновки проведеного дослідження, тобто підтвердити означену гіпотезу.

Методологічна база. Робота будується на загальнонаукових методологіях сучасного наукового пізнання, до яких відносять системний, соціокультурний, історико-еволюційний. До методичного інструментарію включено: синтез, аналіз, спостереження, творча робота. Історико-еволюційний метод

використаний для популяризації Біловодщини як привабливої туристичної місцевості. Системний метод використовувався для вивчення факторів впливу на розвиток зеленого туризму, його соціокультурних можливостей в сучасних умовах. Серед соціологічних методів застосовувався метод спостереження існуючих фактичних проявів туризму Біловодщини (або Біловодську), що відбилося на творчій роботі (презентація, інтерактивний плакат, інфографіка, туристичний квест).

Структура роботи. Робота складається зі змісту, вступу, двох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. *Перший розділ* «Історична розвідка Біловодського краю» висвітлює історичні факти заснування Біловодська, особливо важливих, доленосних подій у житті місцевого населення, розвитку сучасної інфраструктури. Приділена увага історії організації кінних заводів, які значною мірою сприяли розвитку Біловодська, від початку заснування і до наших днів. Наголошено на можливостях співпраці з ними з метою урізноманітнення послуг та маршрутів. *У другому розділі* «Можливості та перспективи розвитку альтернативного туризму Біловодської територіальної громади» показані перспективні вектори розвитку туризму Біловодської територіальної громади.

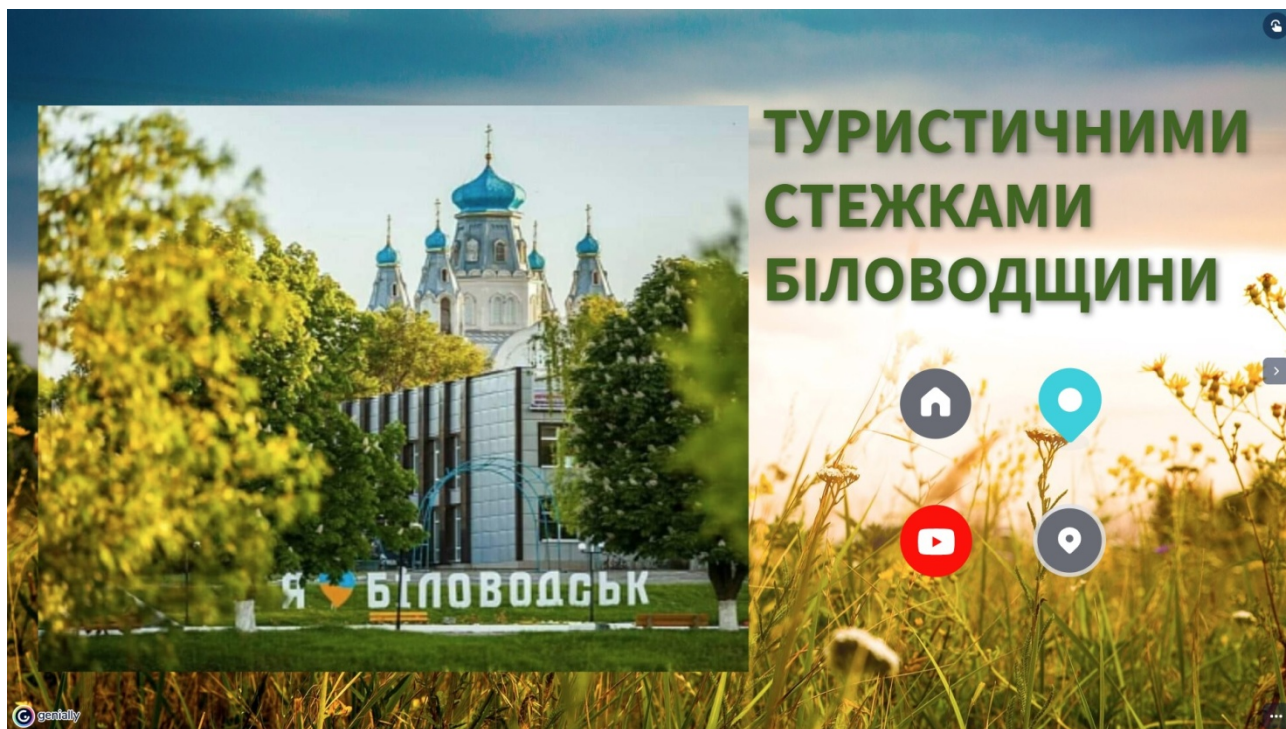
Обсяг роботи – 50 сторінки.

Додатків – 7.

Кількість використаних наукових джерел – 16.

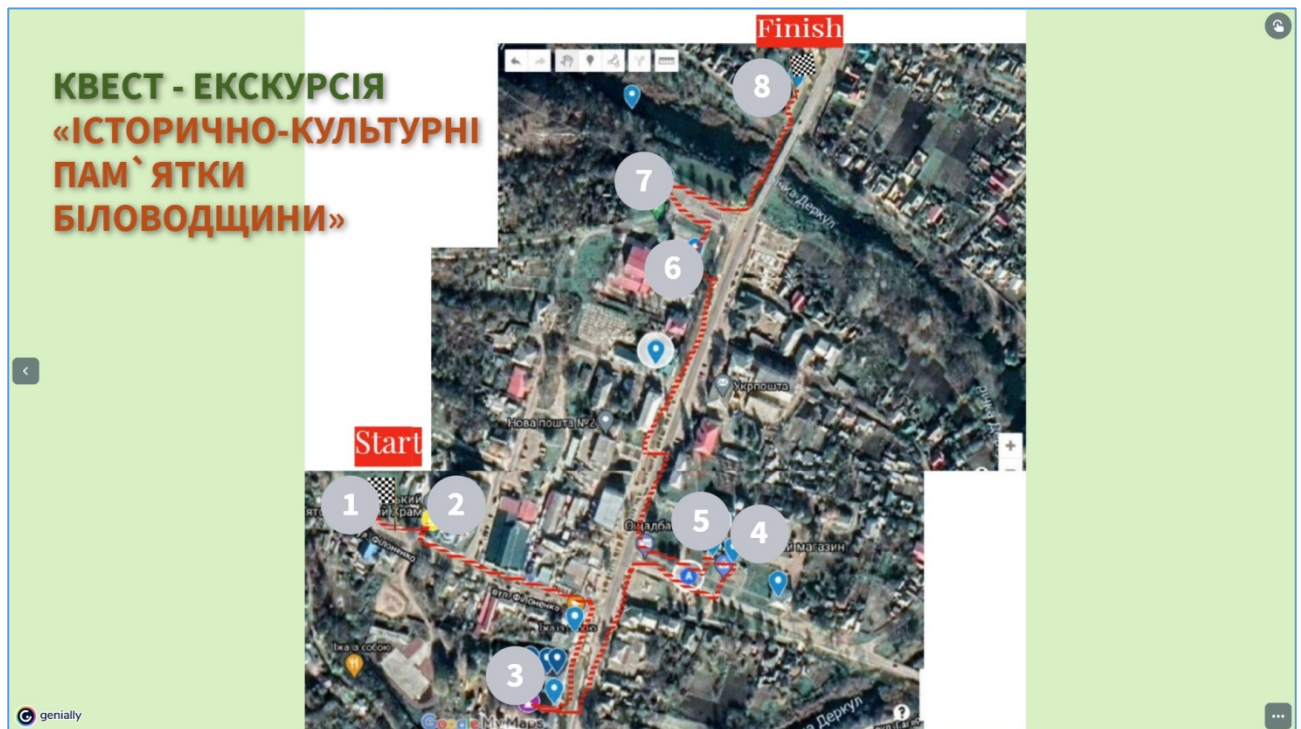
Ключові слова: Біловодськ, Біловодщина, туризм, зелений туризм, сільський туризм, інтерактивний плакат, квест, кінний завод, територіальна громада.

ІНТЕРАКТИВНИЙ ПЛАКАТ «ТУРИСТИЧНИМИ СТЕЖКАМИ
БІЛОВОДЩИНИ»

Туристичними стежками Біловодщини (<https://cutt.ly/lkTFkbG> , с.1)

КВЕСТ - ЕКСКУРСІЯ «ІСТОРИЧНО-КУЛЬТУРНІ ПАМ'ЯТКИ БІЛОВОДЩИНИ»

Маршрут квест-екскурсії (<https://cutt.ly/lkTFkbG> , с.2)

Мета: виконуючи поставлені завдання, дійти кінця квесту.

Завдяки такій квест – екскурсії, не тільки дорослим, а й дітям, буде цікаво ознайомитися з історичними пам'ятками даної місцевості.

У квест – екскурсії одночасно беруть участь 3 команди. Завдання – першими дійти до останнього об'єкту. Переможці отримають винагороду.

Умови: квест йде на швидкість, але, враховується тільки час вирішення завдань. Потім цей час додається та визначають переможців.

Початок квесту відбувається біля пам'ятника жертв Голодомору.

Завдання 1. Розгляньте малюнок. Про яку історичну подію йде мова?

Правильна відповідь : *Голодомор.*

ПАМ'ЯТНИК ЖЕРТВ ГОЛОДОМОРУ

Спогади очевидців про голод 1933 року на Біловодщині.

Софія Малік, с. Біловодськ

З моєї сім'ї я живою зосталась одна, а родина налічувала 11 чоловік. В 1933 голодного року родини вмирали сім'ями. Мерли кожного дня. Мертвих клали на возики, везли на цвинтарі, а було й таке, що хоронили в кінці городу, садку. Копати ями було нікому, люди були знесилені від голоду. Копали неглибокі ямки і часто при копанні натрапляли на вже похованих раніше. Останнім з моєї родини помер батько, а хто залишився живим, збирали огірки. Це вже було літо.

Анастасія Кабика с .Біловодськ

...Голод, голод, страшний голод... Це було в 1933. Ми жили по сусідству з братами Мирошниченко. Назар помирав з голоду і його брат Андрій присів коло ліжка і взяв брата за руку. Раптом Назар схопив руку Андрія і почав її гризти. Насилу Андрій вирвав руку...

Ноги були пухлі у всіх, страшна слабкість у дорослих і дітей. Їли кишок, собак, з рослин – лободу, бували випадки, що їли дітей...

Підемо з мамою нарвемо відро лободі, дикого щавлю. Потім зі склянкою кукурудзяної крупи, зваримо і їмо. Пекли ліпники. В дерев'яних ступках товкли якесь насіння, а потім на воді пекли ліпники. Їли макуху, але то була велика розкіш.

Наступна зупинка – Троїцька церква

Завдання 2. Відгадайте загадки, відповіді є підказкою наступного місця квесту.

1. Зйду на міст, потягну за хвіст - воно зареве (*дзвін*).
2. Вийшов дід у сімдесят літ, виніс унучку старшу від себе (*ніч чащу*).
3. Стоїть хлівець, а в тім хлівці повно овець, а між ними один баранець. (*церква*).
4. Межи трьома дорогами одно високе стоїть (*церква*).

ТРОЇЦЬКА ЦЕРКВА

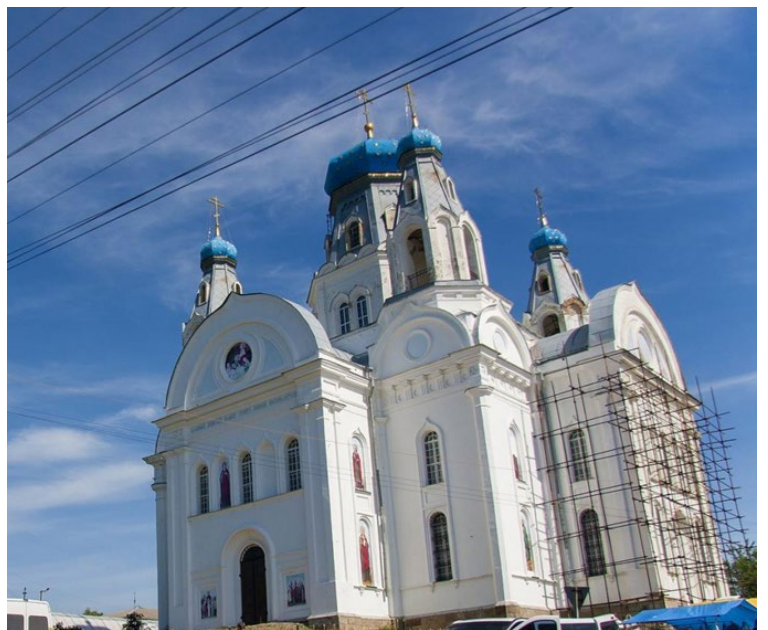
Свято-Троїцька церква – краса і гордість Біловодська. Будівництвом храму керував головний архітектор імператорських військових кінних заводів Григорій Іванович Букін, який в 1820 - 30-і роки займався будівництвом Ново-Олександрівського і реконструкцією Деркульського кінних заводів. Можливо, Григорій Іванович представив керівництву наочний міні-проект майбутньої соборної церкви Біловодська у вигляді побудованої в 1841 р заводської Миколаївської церкви в Новодеркулі. Вид церкви сподобався і А. П. Солецькому і жителям Біловодська.

Управління імператорських військово-кінських заводів виділило на добру справу будівництва храму в Біловодську 5 тис. руб. сріблом, а біловодчани

зібрали 15 тисяч рублів. Ось як описує хід будівництва храму і участь в ньому біловодчан С.А. Косьмін: «У 1834 р. почався збір коштів ... Першими пожертвували солідні суми волосний доглядач А.П. Солецький, селянин Микита Корсіченко, писар Микола Дмитрієв ... До 1839 р «Прохальна книгам» зібрали понад 3 тис. рублів і використовували їх для заготівлі цегли. Цеглу виготовили на місцевому заводі селяни Ілля Агібалов з Курської губернії і біловодчанін Андрій Волкодав. Про будівництво храму крім Н.А.Луніна і А.П. Солецького особливо дбали Біловодський селянський голова Іван Панченко та протоієрей Павло Воробйов.

До участі в будівництві храму залучили жителів всієї Біловодської волості – щотижня працювали до 500 кінних і піших. Далі С. Косьмін пише: «Будівництво соборної Троїцької церкви розпочато 29 червня 1842 року в день Св. Петра і Павла, коли в присутності генерала Жуковського (генерал від кавалерії Микола Олексійович Жуковський, член «Управління імператорських кінських закладів» - авт.) і полковника Солецького освячено місце і проведена закладка храму. Кладку цегли виробляв селянин Володимирської губернії Осип Жигалов, за що отримав більше 2,5 тис. рублів. Будівля храму була готова в 1847 р., Але бракувало іконостасу, який за 7 тис. рублів до середини 1848 р. виконав майстер Петро Миронов і московський купець Микола Башкиров. Освятили храм 23 серпня 1848 року в присутності А.Солецького і А. Фріца» – [С.А. Косьмін. наказ. соч., з 19 - 25.]

Так спільними зусиллями кіннозаводської влади і біловодчан було побудовано нову будівлю «проматерія всіх церков Біловодщини» - Троїцької церкви, яка є в наш час своєрідною «візиткою» Біловодська. Про цей храм досі

поширюються всілякі легенди. Мовляв, таких «соборів» в світі всього три і, крім Біловодська, два подібних знаходяться в Санкт-Петербурзі і Венеції чи Парижі. Що від Троїцької церкви вели підземні ходи до Успенської «цвинтарної» церкви і до річки Деркул. Автори «Історії Луганського краю», взагалі приписали цей храм до творення знаменитого архітектора Варфоломія Растреллі !? Мабуть, не точно інтерпретували оцінку Троїцької церкви, зроблену архієпископом Філаретом - шедевр «за красою і пишністю перший після Охтирського храму графа Растреллі»! Все це не більше ніж «історичні» міфи про Біловодськ.[2]

Зупинка №3

Завдання: Розшифрувати шифр за допомогою таблиці кодування.

Обладнання : магнітна дошка, магніти.

— • —   • — • • •   — — • • — • —   • — • • — — • • — — • • • — —   • — • — —
 — — — — • — • •   — — • — — • — • — — — —

Таблиця кодування

А —	Б —•••	В —•—	Г —•••	Ґ —•—
Д —••	Е •	Є —••••	Ж —•••—	З —••••
И —••••	І ••	Ї —••••	Й —••••	К —••
Л —•••	М —•—	Н ••	О —•—	П —••••
Р —••	С —••	Т —	У —••	Ф —••••
Х —••••	Ц —•••	Ч —•••	Ш —•••—	Щ —•••••
Ь —•••	Ю —••••	Я —••••		

(На вас чекає пам'ятник Антоніни Мащенко)

Антоніна Михайлівна Мащенко (народилася 31 січня 1927 року, селище Біловодськ Ворошиловградської області). Народилася в сім'ї службовця.

Відмінниця, щорічно нагороджувалася Похвальними грамотами. Активна, товариська, вже в школі вона проявила свої організаторські здібності.

У березні 1942 року Антоніна Мащенко вступила до лав Ленінського комсомолу. А влітку разом з учнями шкіл Краснодона поїхала в Біловодський район на збирання врожаю. Зароблені гроші Тося Мащенко разом з усіма школярами передала до фонду оборони країни.

Активна її учасниця підпільної комсомольської організації «Молода гвардія». Антоніна Михайлівна Мащенко посмертно нагороджена орденом Вітчизняної війни 1-го ступеня і медаллю "Партизану Вітчизняної війни" 1-го ступеня.

➤ Четвертий об'єкт екскурсії.

Завдання 4. Скласти пазл, відгадати про яку подію йде мова, та наступне місце квесту.

Обладнання: розкладний столик, надрукований пазл.

Правильна відповідь Друга світова війна.

*Оригінал
малюнка*

БРАТСЬКА МОГИЛА

Братська могила радянських воїнів та пам'ятний знак на честь воїнів-односельців, які загинули у роки Другої світової війни.

➤ Наступне місце зупинки.

Завдання 5. Прослухати вірша та зрозуміти, про яку подію йде річ.

Заплакало небо дощами...
 Біль і туга зійшлися клином.
 Свистіли кулі над Афганок,
 Прощається мати із сином.
 Котилися сльози рікою,
 Ще б жити – та віку немає,
 Лишилась невістка вдовою
 Й онучка за батька питає.
 Прощається мати із сином...
 Прощаються гори й долини,

І більшого горя немає –
 Як жити самій без дитини?
 Лиш чорна хустина. Німа домовина...
 «Прости», - ледь шепоче вустами.
 Та чорна хустина – то туга за сином,
 Заплакало небо дощами... *(афганська війна)*

ПАМ'ЯТНИК ВОЇНАМ-ІНТЕРНАЦІОНАЛІСТАМ

Тут

вшановують пам'ять воїнів, загиблих в миротворчих операціях в Афганістані, Югославії, Іраку.

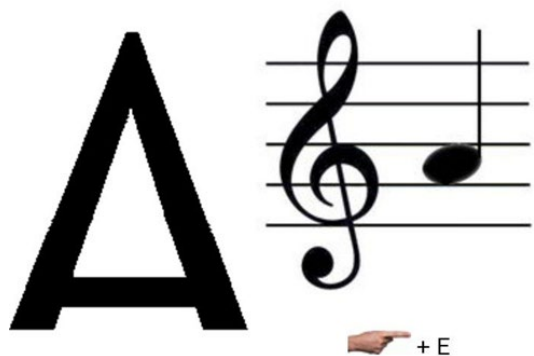
Найбільш масштабною, тривалою та трагічною з локальних воєн була війна в Афганістані. Вона розпочалася 25 грудня 1979 року й закінчилася 15 лютого 1989 року. Близько 160 тисяч призваних з України солдатів пройшли через афганське пекло.

➤ Шоста зупинка.

Завдання 6: Розгадати ребус

Обладнання : магнітна дошка, магніти.

Відповідь: *алея, слава.*

АЛЕЯ СЛАВИ ГЕРОЇВ РАДЯНСЬКОГО СОЮЗУ – Гнида П.Ф., Головченко А.П., Гончаров С.І., Новіков О.О., Уманський Ф.Г., Чаговець Г.І., Юрченко П.О.;
Передостанній екскурсійний об'єкт.

Завдання 7: Розгадати ребус

Обладнання : магнітна дошка, магніти.

Відповідь, *повстання*.

ПАМ'ЯТНИК УЧАСНИКАМ БІЛОВОДСЬКОГО ПОСТАННЯ 1918 РОКУ.

➤ Остання зупинка. Фінал.

Завдання 8: Здогадайтеся, про яку подію йде мова у дитячих малюнках.

Обладнання : магнітна дошка, магніти.

Правильна відповідь: *Чорнобильська катастрофа.*

ПАМ'ЯТНИЙ ЗНАК ЛІКВІДАТОРАМ ЧАЕС

Чорнобильська аварія стала не тільки величезною трагедією і найбільшою екологічною катастрофою ХХ століття, але й уроком всьому людству, показавши, що ядерна енергія, що вийшла з-під контролю, не визнає кордонів. На жаль, її відголоски будуть лунати ще довго і позначається не на одному поколінні людей. І лише завдяки мужності та самовідданості робітників, вчених, військових і добровольців, які ризикували своїм життям і здоров'ям, які виконали тоді, в 1986 році, безпрецедентні за своїми масштабами та складністю роботи щодо термінового усунення наслідків цієї трагедії, вдалося уникнути більш жахливих наслідків.

Нагородження

Усі команди отримують у винагороду продукцію місцевого маслоробного заводу.

РЕКЛАМНА ІНФОГРАФІКА

Біловодська селищна територіальна громада

Загальні відомості (на 1 січня 2021 року)

1

Територія – 1597 км²
 Населення – 22 719 осіб
 Центр – селище Біловодськ
 Склад - 1 селище, 32 села

Історія

У 1923 р. був утворений Біловодський район у складі Старобільської округи Донецької губернії.

2

29 жовтня 2017 р. на базі Біловодського району утворена Біловодська селищна об'єднана територіальна громада.

У 2020 р. Біловодська селищна ОТГ увійшла до складу Старобільського району Луганської обл.

Географічне положення

3

Розташована у північному степу України у відрогах Донецького кряжу. Основний ландшафт - хвиляста рівнина. Північно-східна частина Луганської області.

Геологія

4

Близько 60% території займають родючі чорноземи.

Є поклади крейди, мергелю, глини, піску.

Промислове значення мають джерела мінеральних вод.

Клімат

5

Помірковано континентальний. Літо - спекотне сухе, зима - досить тепла малосніжна з відлигами. Максимальна температура: +40°C, мінімальна: - 39°C.

Економіка

7

ПрАТ «Біловодський маслоробний завод»;

ПрАТ СВФ «Агротон»;
 ТОВ АФ «Деметра С»;
 ПАФ «Плугатар»;
 МПП «Агро»;
 ФГ «Зеліківське»;
 ТОВ «Племінний завод «Біловодський»;
 ТОВ СП «Нібулон».

6

Природа

Найбільша річка - Деркул. Близько 8 % території займають ліси. Найбільша в Луганській обл. площа природно-заповідного фонду. 19 рослин занесені до Червоної книги України. Тваринний світ нечисленний.

Біловодщина як об'єкт туризму

Виконала студентка 2
курсу, групи ЗТ19-106
Харківського
Національного
Технічного Університету
сільського господарства
ім. П.Василенка
Дейнеко Є. В

БІЛОВОДСЬКИЙ ЛІЦЕЙ №1
БІЛОВОДСЬКОЇ СЕЛИЩНОЇ РАДИ ЛУГАНСЬКОЇ ОБЛАСТІ

вул. Центральна, 93, смт. Біловодськ, Луганська область, Україна 92801, тел.: (064) 669-12-40
E-mail: bilovodskzosh@gmail.com, сайт: <https://bilovodskzosh.e-schools.info>, код згідно з ЄДРПОУ 26070952

Від 05.02.2021 № 01-32/31

На № _____ від _____

Харківський національний технічний
університет сільського господарства
ім. П. Василенка
ННІ БМ

ДОВІДКА

Дана видана Дейнеко Єлизаветі Віталіївні, студентці 2 курсу Харківського національного технічного університету сільського господарства ім. П. Василенка ННІ БМ, в тому, що вона дійсно 05.02.2021 р. провела онлайн квест-екскурсію « Історичні та культурні пам'ятки Біловодщини » з учнями 7-Б класу Біловодського ліцею № 1.

Директор

Григорій ХАБЛАК

Фотозвіт

